

Poštovani čitatelji, mjesec iza nas nikako nije bio u znaku odmora, već je iza nas pregršt događanja. Tako je u Novalji je 20. lipnja 2025. godine u organizaciji Centra za stočarstvo Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu, Hrvatskog saveza uzgajivača ovaca i koza, Udruge ovčara i proizvođača pašskog sira Grada Novalje "Zaglava" i Udruge proizvođača pašskog sira otoka Paga, a pod pokroviteljstvom Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, Grada Novalje i Turističke zajednice Grada Novalje organizirana 23. izložba paške ovce i paškog sira i Sajam hrvatskih zaštićenih proizvoda. Također, u Orlecu na otoku Cresu 12. lipnja 2025. u organizaciji Hrvatskog saveza uzgajivača ovaca i koza, udruge "Pramenka" Orlec, Turističke zajednice otoka Cresa i HAPIH-ova Centra za stočarstvo održana je 17. izložba creske ovce. Više o održanim izložbama pročitajte u nastavku.

U Centru za kontrolu kvalitete stočarskih proizvoda Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu 17. lipnja 2025. godine održana je prezentacija rezultata 8. natjecanja u kvaliteti kukuruzne silaže u Republici Hrvatskoj. Natjecanje u kvaliteti kukuruzne silaže projekt je koji HAPIH već sedam godina provodi u suradnji s jedinicama regionalne samouprave - županijama, a uključuje kontrolu kvalitete kukuruzne silaže s najboljih gospodarstava u proizvodnji mlijeka na području županija koje se na poziv HAPIH-a uključe u projekt. Ukupno je 19 proizvođača za kvalitetu svoje kukuruzne silaže nagrađeno zlatnom, srebrnom, odnosno brončanom plaketom. Svakako se informirajte i o sustavnoj pro-

vedbi genomske selekcije u simentalskoj pasmini u našoj zemlji koja je započela 2012. godine, kada je na temelju suradnje na području harmonizacije uzgojnog programa za simentalSKU pasminu goveda između Hrvatske i Bavarske došlo do uključivanja hrvatske simentalSke populacije u sustav genomskog testiranja Njemačke i Austrije, u koji su već bile uključene Italija i Češka.

Cilj je provedbe uzgojnog programa mesnih pasmina goveda očuvanje, razvoj i njihovo genetsko unapređenje - uzgoj zdravog teleta genetski predisponiranog za ostvarivanje što kvalitetnijih rezultata u tovu. Osim u primarnim ciljevima, uzgojni

programi mesnih pasmine ogledaju se i u sekundarnim ulogama, kao što su održavanje biološke raznolikosti, kultiviranje i poboljšanje plodnosti poljoprivrednog zemljišta, travnjaka i okoliša u cjelini. Kontrola proizvodnosti mesnih pasmina važan je segment uzgojnog programa i osnovni je alat za upravljanje stadom, ali i za genetsku procjenu i uzgoj. Više informacija doznajte u prilogu.

Više detaljnijih informacija o svim održanim manifestacijama, kao i našim laureatima, doznajte u prilogu.

Mr. Hrvoje Hefer, mag.ing.bil.
ravnatelj HAPIH-a

Impressum: Glavni i odgovorni urednik:
Hrvoje Hefer, mag.ing.bil.
Urednički odbor: Sara Mikrut Vunjak, dipl.iur.,
dr.sc. Zdenko Ivkić, Ivica Vranić, struč.spec.ing.agr.,
Davor Pašalić, dr.med.vet., dr.sc. Marija Šepar,
dr.sc. Dragan Solić,
Vatroslav Tisauer, dipl.ing.polj.univ.spec.oec.
Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu,
ul. kardinala Alojzija Stepinca 17, 31000 Osijek
MB: 2528614 | OIB: 35506269186,
IBAN: HR1210010051863000160

U ovom broju donosimo

- 2** 23. izložba paške ovce i paškog sira
- 2** 17. izložba creske ovce
- 3** Nagrađeni proizvođači najboljih kukuruznih silaža u Republici Hrvatskoj
- 6** Provedba programa genotipizacije u simentalSKOJ pasmini goveda u RH tijekom 2024. godine
- 8** Mesne pasmine goveda i provedba performance testa u 2024. godini

17. izložba creske ovce

> Darko Jurković, dipl.ing.agr.

Centar za stočarstvo, darko.jurkovic@hapih.hr

U Orlecu na otoku Cresu 12. lipnja je 2025. u organizaciji Hrvatskog saveza uzgajivača ovaca i koza, udruge "Pramenka" Orlec, Turističke zajednice otoka Cresa i HAPIH-ova Centra za stočarstvo održana 17. izložba creske ovce.

Cilj je ove manifestacije promocija otočnog ovčarstva i creske ovce kao autohtone pasmine. Izložba je bila popraćena bogatom gastronomskom ponudom s naglaskom na jela od janjetine. Tijekom izložbe posjetitelji su u boksovima mogli razgledati devet kolekcija ovaca, a svaka se sastojala od tri ovce i ovna, odnosno praza kako se nazivaju na otoku. Stručni sud u sastavu Darko Jurković i Ivana Majdenić ocijenio je izložene kolekcije i proglasio nagrađene. U kolekciji ovaca trećenagrađena je kolekcija Đulijana Ben-

vina iz Nerezina, druga Bernarda Hrelje iz Belog, a najboljom kolekcijom proglašene su ovce Alda Velčića iz Vodica. Kod ovnova treću nagradu osvojio je ovan uzgajivača Brune Kučice iz Loznatog, drugi je bio ovan u vlasništvu PZ Cresa, a prvi u vlasništvu PZ Loznata. Titulu šampiona odnio je ovan životnog broja HR 731598067

Alde Velčića iz Vodica, a predsjednica gradskog vijeća Orlec Marina Medarić okitila ga je šampionskim zvonom HAPIH-ova Centra za stočarstvo. Svim nagrađenim uzgajivačima diplome i zahvalnice HAPIH-ova Centra za stočarstvo uručio je voditelj Odjela za ovčarstvo, kozarstvo i male životinje Darko Jurković.

23. izložba paške ovce i paškog sira

> Darko Jurković, dipl.ing.agr.

Centar za stočarstvo, darko.jurkovic@hapih.hr

U Novalji je 20. lipnja 2025. godine u organizaciji Centra za stočarstvo Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu, Hrvatskog saveza uzgajivača ovaca i koza, Udruge ovčara i proizvođača paškog sira Grada Novalje "Zaglava" i Udruge proizvođača paškog sira otoka Paga, a pod pokroviteljstvom Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, Grada Novalje i Turističke zajednice Grada Novalje organizirana 23. izložba paške ovce i paškog sira i Sajam hrvatskih zaštićenih proizvoda.

Na prostoru gradske rive uzgajivači paške ovce i ove godine izložili su

svoja najkvalitetnija grla. Izložene kolekcije ovaca sastojale su se od ovna i tri ovce. Povjerenstvo za ocjenu u sastavu Dolores Barać, Darko Jurković, djelatnici Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu, te doc. dr. sc. Ante Kasap s Agronomskog fakulteta u Zagrebu izabrali su nagrađena grla na temelju njihova izgleda i proizvodnih rezultata.

Paška ovca prvenstveno se uzgaja radi proizvodnje mlijeka koje se prelađuje u nadaleko poznati paški sir. Visoka koncentracija soli u tlu kao posljedica čestih posolica uvjetuje specifičnu vegetaciju koja pak utječe

na kvalitetu mlijeka i mesa te otočku janjetinu i sir čine posebnom.

Na ovoj 23. izložbi šampionom izložbe proglašen je ovan HR 632922059 uzgajivača Zvonka Kustića. Prvonagrađeni je ovan Šime Dokaze HR 932330785 iz Paga, drugonagrađeni ovan Ivana Kustića HR 633150461 iz Caske, trećenagrađeni je ovan HR 233335364 uzgajivača Šime Šuprahe iz Mandri.

U kolekciji ovaca najboljom je proglašena ona uzgajivača Đovanija Fabijanića iz Šimuna, druga Šime Dokaze iz Paga, a treća Marka Škunca iz Novalje.

Nagrađeni proizvođači najboljih kukuruznih silaža u Republici Hrvatskoj

Kroz osam godina provedbe Natjecanje u kvaliteti kukuruzne silaže prepoznali su kao kvalitetan i uspješan projekt i jedinice regionalne samouprave i sami proizvođači

> Ivica Vranić, mag.ing.agr.

Centar za kontrolu kvalitete stočarskih proizvoda, ivica.vranic@hapih.hr

U Centru za kontrolu kvalitete stočarskih proizvoda Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu 17. lipnja 2025. godine održana je prezentacija rezultata 8. natjecanja u kvaliteti kukuruzne silaže u Republici Hrvatskoj. Natjecanje u kvaliteti kukuruzne silaže projekt je koji HAPIH već sedam godina provodi u suradnji s jedinicama regionalne samouprave - županijama, a uključuje kontrolu kvalitete kukuruzne silaže s najboljih gospodarstava u proizvodnji mlijeka na području županija koje se na poziv HAPIH-a uključe u projekt.

Cilj je projekta Natjecanje u kvaliteti kukuruzne silaže podignuti razinu svijesti proizvođača mlijeka o potrebi kontrole kvalitete stočne hrane, u ovom slučaju kukuruzne silaže kao osnovnog krmiva u obroku mliječnih krava na većini gospodarstava koja se bave proizvodnjom mlijeka. Pravilno organizirana hranidba, temeljena na uravnoteženom obroku, jedan je od osnovnih preduvjeta za osiguranje dobrog zdravlja i maksimalne proizvodnje domaćih životinja. Kako bi se obrok uskladio s potrebama životinja, treba poznavati njihove proizvodne potrebe te sastav i kvalitetu krmiva kojima se te životinje hrane.

Svjesni činjenice da proizvođači bez podrške institucija i struke ne mogu postignuti isplativost proizvodnje i konkurentnost na tržištu, HAPIH im kroz projekt Natjecanje u kvaliteti kukuruzne silaže nastoji pružiti snažnu stručnu podršku u tom smislu. Nakon provedenih laboratorijskih ispitivanja uzoraka kukuruzne silaže svaki proizvođač dobio je opširno ispitno izvješće koje može sam ili uz pomoć stručnih službi koristiti kao temelj za pripremu uravnoteženog obroka za svoje životinje ili za uklanjanje

nje eventualnih nedostataka u pripremi krmne. Uzorci kukuruzne silaže analizirani su u Središnjem laboratoriju za kontrolu kvalitete meda i stočne hrane u Poljani Križevačkoj naprednom FT-NIR tehnologijom.

Kroz osam godina provedbe Natjecanje u kvaliteti kukuruzne silaže prepoznali su kao kvalitetan i uspješan projekt

i jedinice regionalne samouprave i sami proizvođači. U ovogodišnjem natjecanju sudjelovalo je 11 županija. U projekt je na taj način bilo uključeno 250 gospodarstava koja se bave proizvodnjom mlijeka, a kojima je županija platila troškove laboratorijskog ispitivanja kvalitete silaže. Po 25 uzoraka pristiglo je iz Bjelovarsko-bilogorske, Koprivničko-križevačke,

Zagrebačke, Osječko-baranjske, Varaždinske, Brodsko-posavske, Međimurske i Krapinsko-zagorske županije, dok je 20 uzoraka prikupljeno u Požeško-slavonskoj i Virovitičko podravskoj te 10 u Istarskoj županiji.

Ukupno je 19 proizvođača za kvalitetu svoje kukuruzne silaže nagrađeno zlatnom, srebrnom, odnosno brončanom plakatom. Treba istaknuti da nagrađeni proizvođači dolaze iz 10 različitih županija - od Slavonije, preko središnje do sjeverozapadne Hrvatske. Pregled nagrađenih proizvođača kukuruzne silaže prikazan je u tablici.

Analize kukuruznih silaža pokazale su da uz velik broj vrlo kvalitetnih silaža postoji i znatan broj silaža koje nisu zadovoljavajuće kvalitete. Stoga je opća ocjena da bi ukupna kvaliteta kukuruznih silaža trebala biti bolja. Jedan je od uzroka lošije kvalitete nekih silaža i sve veći negativan utjecaj klimatskih promjena na uzgoj silažnog kukuruza. Osobito je to primjetno u istočnim područjima naše države, stoga će proizvođači morati posvetiti još više pažnje i izboru hibrida i pravodobnoj i kvalitetnoj provedbi svih agrotehničkih mjera u uzgoju kukuruza za proizvodnju silaže.

Cilj je projekta Natjecanje u kvaliteti kukuruzne silaže podignuti razinu svijesti proizvođača mlijeka o potrebi kontrole kvalitete stočne hrane, u ovom slučaju kukuruzne silaže kao osnovnog krmiva u obroku mliječnih krava na većini gospodarstava koja se bave proizvodnjom mlijeka

Tablica 1. Pregled nagrađenih proizvođača kukuruzne silaže

Ime i Prezime/Naziv	Općina/Grad	Županija	Bodova	Plaketa
OG usluge u polj. Vukovac i Begić	Velika Kopanica	Brodsko-posavska	93	ZLATNA
Antun Peršić	Ivanska	Bjelovarsko-bilogorska	90	ZLATNA
Ivanka Sačer	Jalžabet	Varaždinska	90	ZLATNA
Josip Horvat	Čazma	Bjelovarsko-bilogorska	89	SREBRNA
Matija Galović	Vinica	Varaždinska	89	SREBRNA
Mato Galović	Sikirevci	Brodsko-posavska	88	SREBRNA
Višnja Dreta	Ivanska	Bjelovarsko-bilogorska	88	SREBRNA
Hana d.o.o.	Koška	Osječko-baranjska	88	SREBRNA
Tomislav Šatrak	Farkaševac	Zagrebačka	88	SREBRNA
Ninoslav Sataić	Drnje	Koprivničko-križevačka	88	SREBRNA
Miljenko Levanić	Petrijanec	Varaždinska	86	BRONČANA
Kristijan Tkalcec	Virovitica	Virovitičko-podravska	86	BRONČANA
Đurđica Bregović	Maruševac	Varaždinska	86	BRONČANA
OBRT "BUDAK-J-6"	Cerovlje	Istarska	86	BRONČANA
Milivoj Kovačić	Vratišinec	Međimurska	86	BRONČANA
Blaženko Volarić	Marija Bistrica	Krapinsko-zagorska	86	BRONČANA
Boris Šlogar	Zagorska Sela	Krapinsko-zagorska	86	BRONČANA
Slobodan Grubačević	Rasinja	Koprivničko-križevačka	86	BRONČANA
Kaznionica u Valturi	Valtura	Istarska	86	BRONČANA

Hrvatska agencija za
poljoprivredu i hranu

U suradnji s Eurofins Agro iz Nizozemske u koraku s najnovijim tehnologijama

Osigurana usluga uzorkovanja
hrane za životinje i njihov
transport u kontroliranim
temperaturnim uvjetima do
laboratorija u Križevcima

Uzgajivači goveda, ovaca,
koza, svinja, konja i peradi

Količina uzorka:

- ❖ ~ 300 grama sirovina
- ❖ ~ 500 grama voluminoze

Brza analiza hranidbene vrijednosti hrane za životinje

Ispitivanja kvalitete hrane za
životinje **FT-NIR** tehnikom i
usluga **OPTIMIRANJA
OBROKA**

Vrsta uzoraka:

- ❖ sve vrste žitarica
- ❖ smjese
- ❖ koncentрати
- ❖ silaže
- ❖ sjenaže
- ❖ TMR
- ❖ sijena
- ❖ slame
- ❖ svježe trave

Vrsta parametara:

- ❖ suhe tvari
- ❖ pH, octene, mliječne i maslačne kiseline, NH_3
- ❖ sirovog pepela, s. proteina, s. vlakana, s. masti
- ❖ probavljivosti organske tvari
- ❖ nitrata, klorida
- ❖ šećera
- ❖ škroba, škroba nerazgrađenog u buragu
- ❖ probavljivosti NDV-a
- ❖ NDV, KDV, KDL, NDV bez dušika
- ❖ N-indeksa, indeksa konzerviranja, osjetljivosti na pregrijavanje
- ❖ i još mnogo više...

Optimalno je za potrebe
optimiranja obroka odabrati
❖ standardi paket ispitivanja
za žitarice, smjese i
koncentrate,
❖ dok je za voluminoznu krmu
poželjan profesionalni paket
ispitivanja.

Centar za kontrolu kvalitete stočarskih proizvoda
Središnji laboratorij za kontrolu kvalitete meda i stočne hrane
Poljana Križevačka 185, 48260 Križevci, e-mail: lksh@hapih.hr, tel: 048 279 063, 072

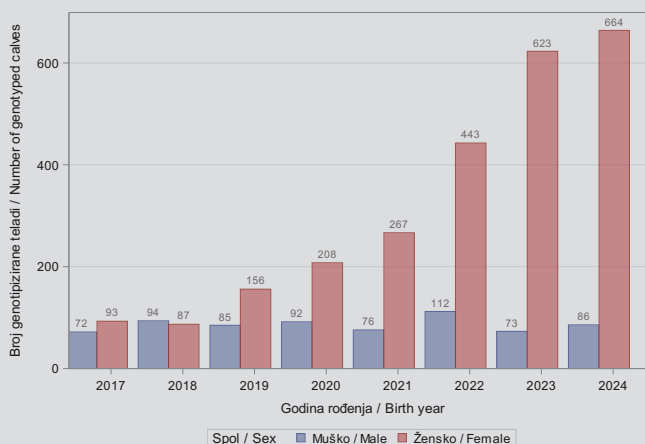
Provedba programa genotipizacije u simentalskoj pasmini goveda u RH tijekom 2024. godine

> Josip Crmčić mag.ing.agr.

Centar za stočarstvo, josip.crmcic@hapih.hr

Era sustavne provedbe genomske selekcije u simentalskoj pasmini u našoj zemlji počinje 2012. godine, kada je na temelju suradnje na području harmonizacije uzgojnog programa za simentalSKU pasminu goveda između Hrvatske i Bavarske došlo do uključivanja hrvatske simentalSKU populacije u sustav genomskog testiranja Njemačke i Austrije, u koji su već bile uključene Italija i Češka. U sklopu te suradnje u Njemačku je poslano 19 uzoraka krvi muških grla. Već sljedeće godine potpisan je ugovor Središnjeg saveza hrvatskih uzgajivača simentalSKU pasmine goveda (H.U.SIM.) i tadašnje HPA s partnerima iz Njemačke i Austrije o ulasku Hrvatske u ovaj sustav. Stoga se od tada do danas genotipizacija provodi sustavno i kontinuirano, predstavljajući temelj provedbe hrvatskoga uzgojnog programa za simentalSKU pasminu goveda. Sukladno spomenutom ugovoru, djelatnici HAPIH-ova Centra za stočarstvo rade stručnu komunikaciju sa stranim partnerima, pripremaju potrebne podatke o grlima koja se genotipiziraju i šalju ih stranim partnerima te u manjem obimu sudjeluju u izboru grla i uzimanju uzoraka tkiva. S druge strane djelatnici H.U.SIM.-a obavljaju izbor velike većine grla i uzimanje uzoraka tkiva te šalju sve uzorke u Njemačku, kao i pripremu zahtjeva za genotipizaciju putem web portala bavarskog instituta LKV.

Značajno raste broj uzoraka za genotipizaciju tijekom posljednjih nekoliko godina, osobito ženske teladi, što je vidljivo iz grafikona 1. Razlog tome je prije svega financijsko, tehničko te kadrovsko jačanje H.U.SIM.-a. Djelatnici saveza ulažu veliki trud i financijska sredstva kako bi uzgajivačima pomogli oko sparivanja, biranja kandidata za genotipizaciju i uzimanja uzoraka.

Grafikon 1. Broj genotipiziranih životinja simentalSKU pasmine po godini rođenja i spolu uključenih u sustav genomskog testiranja DE/AT/CZ /

Tablica 1. Broj genotipiziranih životinja simentalSKU pasmine u 2024. godini po farmi i prosječan skupni index životinja po farmi (broj teladi =>20)

Otac	Broj teladi	Prosječna genomska optimizirana uv (GoUV)
Pa - Vita d.o.o.	75	115
Emina Burek	71	121
Josip Mužinić	49	121
Ivan Imbrišić	37	123
PO Kopecki	36	120
Jurkas Obrt	35	118
Predrag Panić	35	121
Danijel Horvatić	30	116
Ivica Mikulinjak	28	122
Ivan Hubak	25	121
Božidar Domitran	23	115
Luka Špehar	23	119

U 2024. godini uzorci biološkog materijala prikupljeni su sa 103 farme, tj. obiteljska poljoprivredna gospodarstva. U tablici 1. prikazane su farme s kojih je prikupljeno 20 i više bioloških uzoraka za

genotipizaciju i genomsko vrednovanje te prosječne uzgojne vrijednosti.

U tablici 2. prikazani su rezultati uzgojnih vrijednosti simentalSKU muške teladi prema ocu, koji je imao više od

troje teladi. Veseli činjenica da je genotipizirano najviše muške teladi našeg bika HUSIM PP, koji je imao odlične ukupne rezultate.

Ukupni rezultati u genotipizaciji nisu bili loši. Dobiveno je nekoliko desetaka ženskih grla sa skupnim indexom (GZW)

od 130 i više koja će biti ciljano sparena s najboljim bikovima. Na taj način će se dobiti vrhunska muška i ženska grla za daljnji rasplod. Neka su gospodarstva takva ženska grla koja su genotipizirana prethodnih godina već iskoristila za ispiranje embrija pa se u ovoj godini

također očekuju dobri rezultati genotipizacije. U muškoj populaciji nažalost nisu postignuti zadovoljavajući rezultati u genotipizaciji - ni jedno muško grlo nije imalo uzgojne vrijednosti koje bi zadovoljile kriterije za preuzimanje u neki od centara za reprodukciju.

Tablica 2. Prosječne genomske uzgojne vrijednosti za indekse i skupne ocjene vanjštine simentalskih muške teladi genotipizirane u 2024. godini prema ocu (broj teladi =>3)

Otac	Broj teladi	Prosječna genomske optimizirane u (GoUV)					
		Skupni index	Mlijeko	Meso	Fitness	Noge	Vime
Husim PP	14	126	115	107	117	104	108
Monopoly P*S	7	123	116	107	111	104	107
Heiss	7	135	120	111	121	106	110
Wintertraum	5	122	112	108	113	118	111
Gs Sputnik	3	123	113	109	113	102	113
Wirbelwind P*S	3	119	111	111	110	99	101
Mylife Pp	3	113	106	107	109	96	113
Sonic1	3	128	118	109	117	107	108

Mesne pasmine goveda i provedba performance testa u 2024. godini

Provedbom uzgojnih programa mesnih pasmina nastoji se poboljšati niz svojstava koja će pomoći uzgajivačima u ostvarivanju većeg profita i jednostavnijeg uzgoja

> **Drago Udbinac, struč.spec.ing.agr.**
Centar za stočarstvo, drago.udbinac@hapih.hr

Cilj je provedbe uzgojnog programa mesnih pasmina goveda očuvanje, razvoj i njihovo genetsko unapređenje - uzgoj zdravog teleta genetski predisponiranog za ostvarivanje što kvalitetnijih rezultata u tovu. Osim u primarnim ciljevima, uzgojni programi mesnih pasmina ogledaju se i u sekundarnim ulogama, kao što su održavanje biološke raznolikosti, kultiviranje i poboljšanje plodnosti poljoprivrednog zemljišta, travnjaka i okoliša u cjelini. Kontrola proizvodnosti mesnih pasmina važan je segment uzgojnog programa i osnovni je alat za upravljanje stadom, ali i za genetsku procjenu i uzgoj. Cilj kontrole je prikupiti podatke o ekonomski relevantnim svojstvima koja pokazuju genetsku varijaciju

ju i koja se koriste za izračun uzgojnih vrijednosti. Tako se prikupljaju podaci za dvije skupine svojstava:

- **Tovna i klaonička svojstva** - bitna za učinkovitu proizvodnju govedeg mesa.

Uzgojnim ciljevima izgrađuju se kapacitet rasta, bruto i neto dnevni prirast te tržna (EUROP) klasifikacija mesa.

- **Svojstva fitnessa** - važna je u učinkovitoj proizvodnji govedeg mesa.

Tablica 1. Mesne pasmine prema županiji u 2024. godini

Županija / Pasmina	Charolais		Hereford		Angus		Limousin		Salers	
	Posjednici	Krave	Posjednici	Krave	Posjednici	Krave	Posjednici	Krave	Posjednici	Krave
Bjelovarsko-bilogorska	15	306	6	88	23	417	22	252	11	253
Brodsko-posavska	18	147	16	95	14	88	33	325	1	16
Dubrovačko-neretvanska	2	26	1	1	1	1	1	3	0	0
Grad Zagreb	1	4	0	0	2	4	0	0	0	0
Istarska	9	27	0	0	33	249	3	12	1	3
Karlovačka	14	56	1	1	15	146	6	30	9	84
Koprivničko-križ.	14	152	4	9	8	25	12	53	5	62
Krapinsko-zagorska	16	99	0	0	22	62	12	68	8	35
Ličko-senjska	29	147	24	75	48	419	62	506	47	746
Međimurska	0	0	0	0	0	0	1	1	1	13
Osječko-baranjska	22	387	9	118	7	78	37	467	0	0
Požeško-slavonska	7	73	3	25	12	281	13	188	1	9
Primorsko-goranska	5	8	2	11	6	44	6	32	6	13
Sisačko-moslavačka	34	304	7	32	32	355	32	225	14	85
Splitsko-dalmatinska	7	19	10	38	9	38	9	13	6	26
Šibensko-kninska	11	48	20	78	16	258	18	191	13	127
Varaždinska	1	1	2	20	13	115	3	24	3	9
Virovitičko-podravsko	12	279	7	103	8	124	12	177	2	39
Vukovarsko-srijemska	2	13	8	71	2	5	11	76	2	7
Zadarska	21	65	27	92	26	410	39	177	19	186
Zagrebačka	8	67	1	1	9	28	3	42	6	33
Sve	248	2.228	148	858	306	3.147	335	2.862	155	1.746

Izvor: MP, HAPIH. Ostale mesne pasmine (Aubrac, Blonde d'Aquitaine, Škotsko visinsko itd.) znatno su manje zastupljene i nisu pojedinačno prikazane. Osim toga, 6058 krava pripada križancu s mesnom pasminom i križancu mesnih pasmina pa se koriste za proizvodnju teladi za tov.

Uzgojno nadzirana obilježja fitnesa su dugovječnost, plodnost, rodna masa, lakoća teljenja, prenatalna ugi-nuća teladi.

Proizvodnja govedeg mesa pretežno se temelji na specijaliziranim pasmina-ma goveda koje koriste prirodni pripust, uzgoj teladi i dopunski tov mladih živo-tinja u za to specijaliziranim farmama. Broj krava mesnih pasmina i posjednika je u blagom porastu. U ukupnom broju krava svih pasmina u Republici Hrvat-skoj u 2024. godini udio mesnih pasmi-na je 13,5%.

Provedbom uzgojnih programa me-snih pasmina nastoji se poboljšati niz svojstava koja će pomoći uzgajivačima u ostvarivanju većeg profita i jedno-stavnijeg uzgoja. Kako bi se to posti-gnulo, od velike je važnosti korištenje kvalitetnih bikova za rasplod, koji se odabiru putem testa na vlastiti rast i razvoj (performance test). Performance testom prati se rast i razvitak muške teladi iz programa planskog osjemenji-vanja do spolne zrelosti. U Hrvatskoj se provodi u proizvodnim uvjetima (field test) sukladno posebnoj radnoj uputi u kojoj su prema pravilima ICAR-a defi-nirani: duljina predtestnog razdoblja, vre-mensko trajanje testiranja, tehnološki i zoohigijenski uvjeti testiranja u proi-zvodnim uvjetima, način i mjesto mje-renja svojstava, te način završne ocjene

grla na kraju testa. Provedbeni progra-mi performance testa dizajnirani su u skladu sa specifičnostima proizvodnog sustava. U performance test moguće je uključiti mušku telad iz stranih uzgoja. Za testirana grla po okončanju perfor-

mance testa provodi se ocjena vanjšti-ne, a zatim se donosi odluka o odabiru za daljnji uzgoj (prirodni pripust). Test provode djelatnici Centra za stočarstvo HAPIH-a u suradnji s uzgajivačima i uz-gojnim udruženjima.

Tablica 2. Rezultati performance testa bikova prema pasmini

Pasmina	broj	200 dana*, kg	365 dana*, kg	dnevni prirast**, g
Simentalska	40	260	485	1.358
Limousin	12	245	465	1.334
Škotsko visinsko	5	159	289	785
Angus	17	202	353	913
Charolais	14	249	442	1.175
Salers	17	255	419	996
Sve	102	237	435	1.195

Izvor: HAPIH, *korigirana vrijednost prema ICAR-u, ** testno razdoblje - 165 dana, angus bikovi su iz pašnog sustava uzgoja